

Deres ref:

Vår ref: AFI

Dato: 4. desember 2009

Svar - høring – NOU 2009:18 – Rett til læring - Midtlyngutvalget

Skolenes landsforbund viser til brev fra Kunnskapsdepartementet 22. juli 2009 om ovennevnte.

Innledningsvis:

Skolenes landsforbund synes det er flott når NOU 2009:18 foreslår at:

- tidlig innsats og forebygging settes på dagsorden
- det enhetlige ved skolen styrkes, gjennom hele løpet
- PP-tjenesten og Statped skal komme nærmere elevene og skolen
- kompetansekrav stilles til de som tilrettelegger opplæringa
- det gis en lovfesta rett til ekstra tilrettelegging i voksenopplæringa
- læreplanverket for Kunnskapsløftet gjennomgås for å sikre helhet og konsistens
- gjennomføres en yrkesretting innen SSP-faga i yrkesfaglige utdanningsprogrammer
- alle elever får mulighet til for eksempel 2 + 2-løp i yrkesfaglige studieprogrammer
- rettighetene til elevene i forhold til ekstra tilrettelegging tydeliggjøres og settes i kraft
- retten til tjenestekoordinator styrkes
- det foretas en grenseoppgang mellom aktørene, for eksempel mellom BUP/PPT
- kompetansen skal heves på alle nivåer

Kommentarer/forslag til endringer:

Strukturen i utredningen

I kap 2, punkt 2.2.2 blir det konstatert at det er ulike oppfatninger av regelverket som eksisterer i dag og at det praktiseres forskjellig. Elever med særskilte behov blir håndtert lemfeldig. Dette er en alvorlig og trist erkjennelse.

På denne bakgrunn er det overraskende at NOU 2009:18 ikke systematisk tar for seg hvordan dette kan motvirkes. I forslagene under kap 3 må vi lete bevisst etter grep som systematisk skal bedre situasjonen.

Midtlyngutvalget kunne i større grad ha utredet hvorfor spesialundervisningen i dagens norske skole ikke lykkes i tilstrekkelig grad. I for stor grad drives spesialundervisningen av personer uten spesialkompetanse, eller uten pedagogisk kompetanse overhode.

Sammensetningen av Midtlyngutvalget indikerer en urovekkende stor avstand til hverdagen i skolen.

Læringsbok – tvangstrøye for flertallet av elevene og vesentlig økt byråkratisering for alle lærere

Skolenes landsforbund mener at å innføre en læringsbok for samtlige elever vil være helt galt, både fordi den ikke vil ha nytteverdi for elevene og fordi den vil medvirke til en ytterligere byråkratisering av lærernes arbeidsdag. Skolenes landsforbund mener at samtalen mellom eleven og læreren om elevens læring er det som er avgjørende viktig for elevens læringsutbytte. Motivet bak læringsboka synes snarere å være å skaffe skoleeier en juridisk ryggdekning for den undervisning eleven har fått. Læringsboka er heller ikke utredet, verken juridisk eller faglig. Læringsboka forutsetter en inkorporering av dokumentasjon som i dag finnes, i form av IOP, halvårslige rapporter m.m. Utvalget har ikke vurdert de elementer som skal inngå i Læringsboka og hvorvidt de fungerer etter hensikten i dag.

Innføring av Læringsboka har etiske aspekter som i liten grad er drøftet. Hvor lenge skal en elev bære med seg vitnesbyrd om at de har hatt problemer i læringsprosesser eller av sosial art?

Skolenes landsforbund finner også grunn til å minne om at samtlige elever i Danmark de siste årene har hatt en læringsbok, men at departementet der nå fjerner ordningen med den begrunnelse at boka har liten nytteverdi og at dokumentasjonsarbeidet er formidabelt.

Det byråkratiske merarbeidet læringsboka medfører er en farlig høy pris å betale for at skoleeier skal få samlet ”sin juridiske dokumentasjon”.

Kap 13 Tidlig innsats og forebygging

Eksisterende lovverk fastslår allerede at skoleeier har omfattende plikt til oppfølging av barns og elevers utvikling, læring og læringsmiljø. Forslaget om en ”læringsbok” synes å være et tiltak som ikke er begrunna i verken faglig-pedagogiske eller arbeidsmiljømessige forhold for eleven. Læringsboka vil ikke garantere tidlig innsats, ei heller en god oppfølging av læringsmiljøet. Læringsboka vil ikke bringe PPT og andre nærmere brukerne. Læringsboka vil ikke fjerne uklarheter med hensyn til tolking og bruk av bestemmelser. Mer byråkrati uten nytteverdi ser ut til å bli sluttproduktet. Læringsboka vil også ta fra elever retten til å begynne med ”blanke ark” ved oppstart i ny skole, eller ved skifte av lærer.

Vi anbefaler snarere at samarbeidet mellom opplæringsstedene styrkes ved overføring av elever fra en skole til en annen. Det må avsettes ressurser til å styrke denne prosessen. Avgivende og mottakende lærere må få satt av tid og ressurser til samhandlinga.

Kap 14 Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen

Med dette forslaget tilfører utvalget lite nytt. En endring av ordlyden i opplæringslovens §5-1 kan snarere føre til en reduksjon av rettssikkerheten til elevene. Skolenes landsforbund mener det heller bør arbeides med ”tiltak” som endrer praksis innafor dagens lovverk og begreper. Lovendringsforslaget vil medføre at det innføres nok et ”sakkyndighetsnivå” med økt byråkrati som følge.

Når retten til individuell tilrettelegging fremdeles blir avhengig av den lokale kommunens ressurser og prioriteringer, vil situasjonen være svært lik dagens situasjon. En slik bestemmelse fører ikke PP-tjenesten tettere på elevene. Det må innføres en bestemmelse som sikrer at retten til spesialundervisning effektueres omgående, der hvor hjem *eller* skole ser at læringsbyttet ikke er tilfredsstillende. Foresattes samtykke må innhentes når *skolen* påpeker avvik.

Når foresatte påpeker at eleven ikke har tilfredsstillende læringsutbytte, må bevisbyrden ligge hos skolen. Mens saken utredes av PP må det etter en rask avklaring mellom hjem, skole og PP-tjenesten igangsettes tiltak, innen to uker.

Det må være slik at tilrettelegginga, herunder støtteundervisning, leksehjelp m.m. gis av en person med relevant kompetanse. Dette må være en forutsetning for all undervisning.

Kap 15 Tilpassede og fleksible opplæringsløp

Bruken av begrepet *differensierte læreplaner* synes å legge opp til en nivådeling av norsk skole. Det er etablert et skrikende behov for yrkesretting av SSP-faga på yrkesfaglig studieretning. Vi må ikke lage et system som forutsetter at elever på yrkesforberedende studieprogrammer har begrensa evner i teoretiske fag. SSP-faga må oppleves som relevante for elevene. En styrking av påbyggingsstudiet kunne kompensere for elementer som ikke får plass i fagplanene etter at yrkesrettinga har funnet sted, dersom dette skulle være nødvendig.

Kap16 PP-tjenesten og Statped tettere på

Grunntanken å ha en PP-tjeneste og Statped som er tett på elevene er unektelig god, fra barnehage til voksenopplæring. Derimot synes flere av tiltakene å være reine papirtiltak. Utvalget fastslår at PP-tjenestens folk har den rette kompetansen, men foreslår å bruke PP-ressurser på å opprette et nasjonalt utviklingssenter *fjernt fra brukerne*. Videre foreslås det et 5-årig kompetanseutviklingsprogram for en gruppe som er oppgitt i Nou 18 å ha solid kompetanse. Effekten av dette vil være at ressursene samles fjernt fra brukerne, med økt byråkrati som resultat. PP-kompetansen må brukes mer aktivt i samhandling med elevene i undervisninga.

Den foreslåtte omorganiseringa av Statped ser for vår del ut som ubegrunna, med unntak for en besparing som ikke er synliggjort. Den regionaliseringa som er foreslått vil ikke bringe Statped nærmere elevene, men bidra til å splitte opp fagmiljøer. Spisskompetanse som spres høres ikke ut som noen farbar vei, men vil sannsynligvis resultere i mindre attraktive jobber i små fagmiljøer.

Det ser ut til at utredninga inneholder et forslag om å endre status for Briskeby skole og kompetansesenter og Andebu kompetanse og skolesenter mht godkjenning under privatskoleloven. De endringer dette måtte innebære i forhold til løsrivelse fra Statped og statlig finansiering synes uklare. Skolenes landsforbund synes det er uheldig dersom reorganiseringsiveren fører til at vi i praksis oppretter flere privatskoler. Staten må ta ansvaret for finansieringa av slike institusjoner, særlig med tanke på elevenes spesielle situasjon/forutsetninger.

Kap 17 Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid

Det er hevet over tvil at det er et skrikende behov for en avklaring av ansvarsområder innen og mellom de ulike spesialisttjenestene som knyttes til tilpasset og likeverdig opplæring. Denne grenseoppgangen bør nedfelles fra nasjonalt hold, slik at koordineringsprosjekter mellom eksempelvis PP og BUP gjøres overflødig.

Tjenestekoordinatoren som foreslås er et godt grep. Denne burde ha myndighet til å påskynde prosesser der hvor spesialisttjenestene står fast. Koordinatoren må gis rett til å bestille konkrete tjenester, evt avklare uenighet om ansvarsområder.

Punktet ”om tilbud etter skoletid for de som har behov for det etter 7. trinn” er for oss uklart. De som har behov for tilbud i fritiden må, slik vi ser det, sortere under foreldrenes ansvar, evt barnevernet eller sosialtjenesten. Eventuelle avklaringer her kan gjøres ved hjelp av tjenestekoordinatoren.

Dagens klasseromsituasjon er preget av store grupper med mange elever med ulike behov for tilrettelegging. Mange allmennlærere får tilført elever med svært kompliserte læringsproblemer og/eller atferdsforstyrrelser til sine klasser/grupper. Det blir ikke tatt hensyn til om lærerne har spesialpedagogisk kompetanse, eller tid nok til å tilrettelegge for alle elevenes behov.

Kap 18 Kompetanse på alle nivåer

Det gjøres et stort poeng av å heve kompetansen hos alle som er involvert i en eller annen form for opplæring/oppfølging av barn, unge og voksne med behov for ekstra tilrettelegging i opplæringa. Samarbeids- og koordineringskompetansen skal, etter utvalgets oppfatning, sikres bedre i pedagogiske og helse- og sosialfaglige yrkesutdanninger. Her utelater Nou 18 å ta hensyn til uutnyttet, eksisterende kompetanse i dagens barnehage og skole. Samarbeids- og utviklingstid ekskluderer systematisk bestemte fagmiljøer ved skolene, slik som til dømes fagarbeidere innen tilrettelagt opplæring(assistenter med fagbrev). Disse må gis nok tid til for- og etterarbeid, samhandling og faglig påfyll.

Med hilsen
SKOLENES LANDSFORBUND

Anne Finborud
1. Nestleder

Bjørn Henriksen
Forbundssekretær